

Filipai

Nauəuə iətəm Pol təmətei tuvən kəm nəfaki min ikin Filipai

Nəghatiən əkuəkir rəha nauəuə u Filipai

?Pəh təmətei nauəuə u? Aposil Pol təmətei nauəuə u.

?Təmətei tatuvən kəm pəh? Təmətei tatuvən kəm niməfaki əpəha Filipai.

?Natigiən təhro lanu nian təmətei? Nətəm Isrel, kəməhgi=pən ilah, mətəu Nanihluə* min tepət, kəməsəhgi-pəniən ilah. Pol in təməm niməfaki əpəha Filipai e rəhan naliuəkien iətəm tatol keiu lan. Əpəha e niməfaki əpəha Filipai, nətəm Isrel mine Nanihluə min kəutəfaki pəti, nati əpnarın Nanihluə min tepət, kəməsəhgi-pəniən ilah. Mətəu e nian əha, nəgətun eiuə min nəuvein kəməhuva motəni məmə okəkeikei kəhgi=pən ilah, kəni nəmə kəsotoliən, Uhgın otəsosmiəgəhiən ilah.

?Təmətei nauəuə u o nak? 1. Nian Pol təmətətig e kaləpus əpəha Rom, nətəmimi rəha niməfaki əpəha Filipai, kəmotahli=pən Epaftəətəs məmə otəmki məni nəuvein muvən kəm in. Niməfaki əha inəha, əpəha Filipai in təmaupən mahli=pən məni kəm Pol. Pol təmətei nauəuə u məmə otəni tagkiu o niməfaki əpəha Filipai o natimnati iətəm kəmotahli=pən kəm in. 2. E nauəuə u, Pol təmahtipəsig e nəgətun eiuə min u

---

* : Nanihluə, Ianihluə – Afin-to e tiksineri.

kəutəni məmə Nanihluə mīn okəkeikei kəhgi=pən ilah məmə Uhgīn təhrun nosmiəgəhian ilah. 3. Pol tolkeikei məmə otəfəri nətəligian rəhalah, kəni məni=pən kəm lah məmə suaru kətiəh əmə məmə okotagian lan. Iesu Kristo pisin əmə təhrun nolian nīkilah tagian, nati əpnəpin məmə kəutatig e nian təuvir uə nian iəkis mīn.

Pol təməni təuvir kəm lah

¹ Iəu Pol, mīne Timoti, slef mil rəha Kristo Iesu, iəutəni təuvir kəm təmah rəfin nətəm kəutəfaki kəm Kristo Iesu əpəha Filipai, mīne nətəmi asoli rəha nīməfaki, mīne dikon mīn.

² Pəh Uhgīn u Tatə rəhatah, mīne Iərməniɡ Iesu Kristo, otətuati e nəuvirian mīne nəməlinuian kəm təmah.

Pol təməfaki o nətəm Filipai

³ Iəkolkeikei məmə iəkəni kəm təmah məmə nian mīn rəfin iətəm nīkik tətəhti itəmah, iətəni kəm rəhak Uhgīn məmə nīkik tagian o təmah.

⁴ Kəni nian rəfin e rəhak rəfin nəfakian o təmah rəfin, iətəfaki əmə e nagianian,

⁵ mətəu inko rəhatəmah nasiruiən lak e uək rəha nəni pətigəmiən nanusiən təuvir, e nətuəuinian, nian nəmotəhatətə e nanusiən təuvir, mətəuərus=pa u rəueiu.

⁶ Tol lanəha iəkəhrun vivi məmə Uhgīn iətəm təmətuəuin uək təuvir e nəmiəgəhian rəhatəmah, in otəkeikei matol lanəha, kəni otəpanol naunun lan e nian Kristo Iesu otitəlig=pa mīn.

⁷ Nian rəfin, iəkolkeikei pik itəmah, kəni iəkəkeikei mətəu nagianian lanu mətəu-inke Uhgīn təməfa rəhan nəuvirian nian təməfa uək u kəm

tah. E nian iāmətatiḡ e kaləpus, mine nian iāmətan əmə mətəhtul pətiḡəm o nanusiən təuvir məmə in niḡəhriənian, mətəu itəmah nəmotasiru lak.

⁸ Uhg̃in təhrun məmə iətəni pəhriən məmə iəkolkəikei məmə iakeruh itəmah, mətəu-inu iəkolkəikei pik itəmah təhmen əmə məmə Iesu Kristo tolkeikei itəmah.

⁹ Kəni inu rəhak nəfakiən məmə rəhatəmah nolkeikeiən oteviə təhmin min e nəhrunian nati mine neinatiḡian rəfin

¹⁰ məmə itəmah onəkotəhrun neruhiən nati nak u in təuvir pik aḡin, kəni məmə onəkotəhruahru vivi, kəseruh-pəniən nati tərah kəti e təmah rəueiu mətəuarus nian iətəm Kristo otuva min lan.

¹¹ Pəh rəhatəmah nəmiəḡəhiən otəuə e nəuan nəuviriən mine nəhruahruian iətəm Iesu Kristo tatol e nəmiəḡəhiən rəhatəmah, o nəni-viviən mine nəfəriən nərgi Uhg̃in.

Nian Pol əpəha e kaləpus, nətəmimi kəmotətəu nanusiən təuvir

¹² İəu min nəuvein, iəkolkəikei məmə onəkotəhrun məmə nati əpnəp̃in nahməiən u kəmol lak, mətəu təmasiru pik o nəni pətiḡəmiən nanusiən təuvir kəm nətəmimi tepət,

¹³ mətəu-inu tol lanəha, soldiə min iətəm kautol kat o nimə rəha Sisə, mine nətəmi pişin pişin min tepət, kinotəhrun rəkis məmə iəu iətatiḡ e kaləpus mətəu iəu ioluək rəha Kristo.

¹⁴ Kəni rəhak natig̃ian e kaləpus təmol məmə iəkəfaki min iuək̃ir ilah rəfin kəmotəhatətə əskasik təhmin min e İərməniḡ, kəni matol nətəliḡian rəhalah təskasik o nəni pətiḡəmiən nəḡhatian rəha Uhg̃in məsotəḡiniən.

15 Niþəhriəniən, nəuvein kəmotəni pətigəm nanusiən təuvir rəha Kristo mətəu-inu kətetet iəu kəni motolkeikei məmə okotepət lak. Mətəu nəuvein kəutəni pətigəm əmə nanusiən təuvir rəha Kristo e nətəligiən əhruahru.

16 Nətəmi mīn u nətəligiən rəhalah təhruahru əmə, ilah kəutəni pətigəm nanusiən təuvir mətəu-inu kotolkeikei iəu, kəni motəhrun məmə Uhgīn təmələhu=pən iəu ikīnu e kaləpus məmə iatəhtul pətigəm o nanusiən təuvir məmə in niþəhriəniən.

17 Mətəu nəuvein iətəm kətetet iəu, kəsotəni pətigəmiən Kristo e nikilah pəhriən, mətəu kəutol əmə mətəu-inu kotolkeikei məmə okəfəri aru ilah, kəni nikilah təhti məmə okotol nərahien kəm iəu rəueiu, nian iətətig e kaləpus.

18 Mətəu nati əha, in nati əpnəpīn əmə. Nəmə kəutol e nikilah pəhriən uə kəpə, mətəu nati asoli məmə kəutəni pətigəm nanusiən təuvir rəha Kristo, kəni inu tatol nikik tətəgiən.

19 Pəhriən, kəni nikik otəgiən mīn mətəu iəkəhrun məmə e nəua nəfakiən rəhatəmah, mine nasiruiən rəha Nərmīn rəha Iesu Kristo, in otəmiəgəh iəu e nərahien u,

20 təhmen əmə məmə iəkəhrun vivi kəni matələhu=pən rəhak nətəligiən məmə Uhgīn otəsegəhaniən məmə oiəkol nati kəti iətəm otol aulis iəu e nəhmti Uhgīn, kəni iəkəhrun mə iəu oiəsəgīniən o nəni pətigəmiən nanusiən təuvir rəha Kristo. Mətəu rəueiu mine nian mīn rəfin, nikik təkəsik məmə, nəmə iətəmiəgəh uə iəkimīs, mətəu iatisiai Kristo e nəmiəgəhiən rəhak.

21 Tol lanəha mətəu-inu nəmiəgəhiən rəhak in

Kristo əmə, kəni nəmə iəkimis, in nati təuvir tapirəkis.

²² Okəmə iətəmiəgəh əhanəh, in təuvir o noliən uək nəuvetən min rəha Uhgın e nəhue nitəni. ?Kəni iəkıtəpən iətəm pəhruvən? !Iəkəruru!

²³ Rəueiu əha suaru keiu kətuəməhli aupən lak, mətəu iəkolkeikei ilau pəti. Iəkolkeikei pık məmə iəkəpəh natigian u ikinu muvən meruh Kristo iətəm in təuvir aɡin mapirəkis natigian u ikinu.

²⁴ Kəni iəkafu məmə iəkəkeikei matəmiəgəh e nəhue nitəni u o nasiruiən e təmah.

²⁵ Kəni mətəu-inu iəkəhrun məmə inu in nıpəhrıənıən, kəni iəkəhrun məmə oiəkəmiəgəh o nasiruiən e təmah məmə nəhatətəiən rəhatəmah oteviə, kəni onəkotagian e nəhatətəiən rəhatəmah.

²⁶ Kəni e noliən əha, nian iəkuva min meruh itəmah, nikitəmah otagian nəkotəni-vivi Kristo Iesu, mətəu-inu iəu iəmitəlig=pa min o təmah.

Nəhtulian əskasik

²⁷ Kəni nati asoli, itəmah onəkotəkeikei motol məmə noliən min rəfin e nəmiəgəhiən rəhatəmah okotəfən nisıaiən kəm nanusiən təuvir rəha Iesu Kristo. Kəni nati əpnəpən nəmə iəkuvnə uə iəsuvnəiən, pəh oiəkətəu məmə nəutalkut əskasik e nətəligian kətiəh əmə, kəni məmə itəmah rəfin, itəmah nəutalkut e nətəligian kətiəh əmə o nəhtul əskasikiən o nanusiən təuvir,

²⁸ kəni məmə nəsotəɡiniən e rəhatəmah min tikimir. Inu nəmtətian pəhrıən kəti o lah məmə Uhgın otərəkin ilah, mətəu in otosmiəgəh itəmah. Uhgın otol natimnati min əha rəfin.

²⁹ Otol lanəha mətəu-inu in təmegəhan məmə onəkotəhatətə e Krīsto, kəni nati kəti mīn, məmə onəkotos mīn nahməiən ohni.

³⁰ Kitah rəfin, nərahīən əhmen əmə tatos itah, iətəm itəmah nəmoteruh e rəhak nəmiəgəhīən aupən, kəni rəueiu nəutətəu məmə iətətig əhanəh lan.

2

Kotəkeikei mautohtəupən suaru rəha Iesu Krīsto

¹ ?Nikitəmah təkəsik e Krīsto mətəu-inu nautol kətiəh itəmah mīn, uə kəpə? !Əuəh! ?Nəutətəu təuvir e nolkeikeiən rəhan, uə kəpə? !Əuəh! ? Mətauilim itəmah Narmīn Rəha Uhgīn, uə kəpə? ! Əuəh! ? Mautol təuvir kəm təmah mīn kəni məutasəkəhruiin pik itəmah mīn, uə kəpə? !Əuəh!

² Təuvir, pəh nətəligiən rəhatəmah tuva matol kətiəh; kəni motolkeikei itəmah mīn; kəni mautol pəti uək e nətəligiən kətiəh mīne nīkin təuvir. Konu, nəmə nautol natimnati mīn əha, in otol nīkik tagiən pik agīn.

³ E noliən kətiəh əmə, sotoliən nati məmə itəmah nəkotəuvir motapirəkis itəmah mīn nəuvein, kəni sotoliən nati kəti məmə nəkotəfəri aru itəmah lan. Mətəu otosiahu aru itəmah, kəni otətəlig pik e təmah mīn nəuvein tapirəkis itəmah əmə.

⁴ Kəni otasiru e təmah mīn e nəmiəgəhīən rəhatəmah. Təsəuviriən məmə suah kəti tateh aru əmə rəhan nəmiəgəhīən.

⁵ Rəhatəmah nətəligiən otəkeikei məhmen e nətəligiən rəha Krīsto Iesu iətəm tol lanu lan:

⁶ Krīsto in təhmen əmə e Uhgīn

- mætəu in təməsalkutiən məmə in otaskəlīm
nepətian rəha Uhgīn,
- 7 mætəu təməpəh rəhan nepətian, kəni təmuva
məhmen e ioluək əmə kəti, kəni təmair e
nəhue niftəni muva iətəmimi əmə kəti.
- 8 Kəni nian in iətəmi kəti, nīpətīn təhmen əmə e
tah, in təmosiahu aru in, mol nəuia Tatə
Uhgīn e natimnati rəfin muva mətəuarus
mimis. Kəni kəmol aulis in e nīmisiən e nigī
kəməluau.
- 9 Mətəu-inu təmol lanəha, Uhgīn təmləfəri agīn in,
kəni məfən nərgīn kəm in iətəm tapirəkis
nərgīn mīn rəfin,
- 10 məmə e nərgi Iesu, natimnati rəfin iətəm
kəutəmiəgəh ikin mīn rəfin e neai, mīne
nəhue niftəni, mīne niki nītəni ləhtəni u
ikin nətəmi kəməhmīs ikin, okotasiūlīn
motəfən nīsiaiən kəm in,
- 11 kəni ilah rəfin okotəni pətīgəm məmə Iesu Kristo
in Iərməniġ. Kəni nolīən əha tətəfən nīsiaiən
kəm Tatə Uhgīn.

Itəmah nəkotəhmen e nəhagəhagiən

12 Rəhak nətəmimi mīn iətəm iəkolkēikēi pīk,
nian kitah kəməutan, itəmah nəmautol nəuiak
nian mīn rəfin. Kəni rəueiu, mətəu-inu iətatig
isəu o təmah, itəmah aru nəkotəkeikēi məutalkut
pīk təhmīn məmə nəkotol nəuiak e natimnati mīn
u: mətəu-inu nīnotəhrun rəkis nolīən əha rəha
Kristo, otalkut əskasik o nītəu-pəniən suaru rəha
nosmiəgəhiən. Otītəu=pən suaru əha e nəhmti
Uhgīn motərəmrumīn motəgīn.

2:6 Jon 1:1-2; 17:5   **2:7** Jon 1:14; 2Kor 8:9   **2:8** Hip 5:8; 12:2

2:9 Uək 2:33; Efəs 1:20-21; Hip 1:3-4   **2:10** Rom 14:11   **2:11**

Rom 10:9

13 Kəni otitəu=pən suaru əha mətəu Uhgın tatol uək e nəmiəgəhiən rəhatəmāh məmə onəkotolkeikei məmə nəkotol nəuiān, kəni tətəfinə nəsanəniən kəm təmāh məmə onəkotol pəhriən nəuiān.

14 E natimnati rəfin iətəm nautol, sotəgahti-əghatiən ohni, kəni məsotorgəhuiən itəmāh min ohni

15 məmə nəmiəgəhiən rəhatəmāh otəhruahru vivi, kəni kəseh-pəniən nərahien kəti lan, kəni itəmāh nenəti Uhgın nətəm nolien ekəu-ekəu tikə e təmāh, nian nəutatig e nəlugi nətəm kotekəu-ekəu, iapinəpu min. Kəni itəmāh nəkotagəhag təhmen e məhau min e nəhue niftəni,

16 nəutaskəlim vivi nəghatiən e nəmiəgəhiən. Kəni otol natimnati ərəfin məmə nian Krīsto tuva min, kəni iəkəfəri o təmāh kəni oiəkəhrun məmə iəsaiu əpnarəniən, nahgik təsikəiən o nati əpnarəni əmə.

17 Nolien rəhatəmāh rəha nəhatətəiən e Uhgın təhmen e sakrifais* kəti kəm Uhgın. Nəmə iəkimis, kəni muva məhmen e sakrifais e wain iətəm katiuvi=pən ilau sakrifais rəhatəmāh. Mətəu nati əpnarəni əmə, nikik tagiən əmə kitah min itəmāh.

18 Kəni e nolien kətiəh əmə, nikitəmāh təkeikei magiən kitah min itəmāh.

Timoti mine Epafrotaetəs

19 Nəmə Iərməniğ Iesu tegəhan, iəkolkeikei məmə iəkahli=pinə Timoti tuvnə meruh itəmāh

---

2:16 Dan 12:3; Fil 1:10; 1Təs 2:19 * **2:17** Nian tepət nətəm Isrel kotoh nati miəgəh min məutuvan e niğəm əpəha e Nimə Rəha Uhgın məmə okotəfaki. Nian nəuvein katiuvi=pən wain o nəhu e nati miəgəh iətəm niğəm tatus təhmen e nəfəniən kəm Uhgın. **2:18** Fil 3:1; 4:4

məmə nian iəkətəu nanusiən e təmah, iəu mīn, nīkik otagiən.

²⁰ Suah kəti tikə mīn u ikinu rəhan nətəligiən təhmen e rəha Timoti, iətəm nīkin təhti pik itəmah.

²¹ Nətəmi pišin pišin kəutətəlig aru e uək mīn rəhalah, məsotətəligiən e uək rəha Iesu Kristo.

²² Mətəu itəmah nəkotəhrun məmə nian rəfin Timoti tatol əhro uək rəha Uhgīn lanu, kəni rəhan uək in təuvir, kəni təhmen e suakəku tatol uək ilau rəhan tatə, in təmasiru lak e uək rəha nanusiən təuvir.

²³ Mətəu-inu o nati əha, nīkik tətəhti məmə nian oiəkəhrun məmə rəhak natigiən otəhro lanu, oiəkahli=pinə uəhai əmə tuvən meh itəmah,

²⁴ kəni iətəhatətə e Iərməniḡ məmə otəsuvəhiən iəu mīn iəkuvnə meh itəmah.

²⁵ Mətəu nīkik təhti məmə oiəkəkeikei mahli=pinə Epafrotaetəs titəlig=pinə meh itəmah. In piak iətəm iətiəuva kətiəh matuol uək kətiəh, kəni mətəluagiən e nəluagiḡniən kətiəh rəha Uhgīn. Aupən, nəmotahli=pa e nərgitəmah məmə otuva məni pətigiəm kəm iəu nanusiən rəhatəmah, kəni məmə otasiru lak.

²⁶ Mətəu rəueiu, in tolkeikei pik məmə oteruh rəfin itəmah, kəni mətətəu tərāh pik mətəu-inu itəmah nīnotətəu rəkis məmə in tatimis.†

²⁷ Pəhriən, in təmatimis pik, iuəkir əmə timis. Mətəu Uhgīn təmasək əhruiḡn pik in. Kəni masək əhruiḡn mīn iəu, nian təmol vivi in e nīmisiən rəhan. Mətəu nəmə təmimis pəhriən, otol nīkik titəḡit pik.

2:21 2Tim 4:10   **2:25** Fil 4:18   † **2:26** Məta Epafrotaetəs təmətəu tərāh mətəu-inu təsolkeikeiən məmə nīkilah otahmə ohni o rəhan nīmisiən.

28 Mətəu-inu Uhgin təmol vivi in, kəni nīkik tagiən pīk o nahli-pīnəiən məmə nīkitəmah otagiən nian onəkoteruh, kəni məmə iəu iəkalu lan nīkik təsəhti mīniən nīmisiən əha təmos.

29 Nīkitəmah otəkeikei magiən məmə onəkoteruh mīn, təhmen məmə in piatəmah kəti e Iərməniḡ. Kəni otəfən nisīaiən kəm nətəmi kotəhmen əmə lan,

30 mətəu-inu iuəkīr in tīmīs o uək rəha Kristo, məsəḡiniən o rəhan nəmiḡəhiən e nian əskasīk mīn məmə in otasiru lak nian rəhatəmah suaru tīkə o nasiruiən.

3

Suaru pəhriən o nosiən noliən əhruahru

1 Rəhak mīn nətəmi iətəm iəkolkeikei pīk, pəh iəkəni nīpīlḡa nəghatiən nəuветin mīn. Otagiən o Iərməniḡ. Kəni iəkətei mīn əmə nəghatiən kətiəh iətəm iəmətei kəm təmah aupən, mətəu səniəmə in nati tiəkīs ohniəu, kəni in otasiru e təmah mahtipəsīḡ e təmah o nəghatiən eiuə mīn.

2 Rəueiu, iətəni kəm təmah məmə, !Onəutətəu itəmah o nətəmi u kəutəni məmə okəkeikei kəhḡi=pən suah kəti məmə in otəhruahru e nəhmti Uhgin! !Nətəliḡiən rəhalah tərāh! !Ilah kəutuh məutərəkin əmə nəman! !Ilah kotəhmen e kuri arpīn mīn!*

---

* **3:2** Nətəmi nəuvein rəha Isrel kəməutəḡətun nīməfaki məmə okəkeikei kəhḡi=pən suah kəti, kəni in təkeikei mītəu=pən Lou rəha nətəm Isrel məmə in otəhruahru e nəhmti Uhgin. Mətəu Pol təsolkeikeiən ilah mətəu ilah kəuteiuə məutərəkin nəhatətəiən rəha nīməfaki. Nətəmi mīn əha kotəhmen e kuri arpīn mīn u kautol nərahien.

³ Mətəu kitah u nenəti Uhg̃in pəhriən m̃in iətəm in təmətei rəkis nolien tərāh m̃in e ñikitah, kəni Narmin Rəha Uhg̃in tatol məmə kitah kotəhrun nəfakiən kəm Uhg̃in e rəhatah nəmiəgəhiən. Kəni kitah okotəfəri p̃ik itah o Kristo Iesu kəni moutarəriə əmə lan, mətəu səniəmə in nati kəti iətəm kitah aru kəmotol e ñipət̃itah o nosmiəgəhiən itah.

⁴ Mətəu aupən, rəhak natimnati lanəha iətəm iəmatarəriə lan o nosmiəgəhiən iəu, nətəm Isrel kəmotakil məmə ilah kotəuvir aɡin.

Kəni nəmə suah kəti ñikin təhti məmə təhrun narəriəiən əmə e natimnati tol lanəha, mətəu rəhak natimnati kotal lanəha tapirəkis aɡin.

⁵ T̃ip̃ik m̃in ilah nətəm Isrel əhruahru, kəni iəmsipən e nəuaniləuis rəha Benjəmin. Nian iəmos nian eit əhruahru, kəni kəhgi=pən iəu.† Nəmə kətəni nətəm Isrel əhruahru, mə iəu kəti u! Aupən, iəu Farəsi kəti, kəni iəmat̃itəu=pən vivi Lou.

⁶ Iəmolkeikei p̃ik məmə nəfakiən kəm Uhg̃in in təhruahru aɡin, tol lanəha, iəmol nərahien kəm nətəm kəutəhatətə e Iesu. Mətəu-inu e rəhak nətəligiən, ilah kəmotol nəfakiən kəm Uhg̃in tam̃ikm̃ik.‡ Kəməseh=paiən nati tərāh kəti m̃ine e nəmiəgəhiən rəhak mətəu-inu iəmitəu=pən rəfin lou m̃in rəha nati Isrel.

⁷ Mətəu natimnati m̃in rəfin əha iətəm iəmatarəriə e lah aupən, kəni ñikik təhti ilah

---

3:3 Rom 2:29   **3:4** Uək 22:3   † **3:5** Lou rəha nətəm Isrel tətəni məmə nian iəpəu iərman t̃inos nian eit əhruahru, kəni okəkeikei kəhgi=pən in.   **3:5** Luk 1:59; Uək 23:6; 2Kor 11:22   ‡ **3:6** Aupən Pol ñikin təhti məmə Iesu Kristo in ieuə kəti, kəni tol lanəha, Pol təmol nərahien kəm niməfaki. Afin-to Uək 8:3; 22:4; 26:9-11.   **3:6** Uək 8:3

kotəuvir pik agin, mətəu rəueiu əha iateruh məmə ilah nati əpnəpin əmə mətəu-inu inəhrun nati iətəm Kristo təmol.

⁸ Mətəu təsoliən naunun əha ikin əha. Kəni rəueiu iətakil məmə natimnati rəfin agin, ilah nati əpnəpin əmə mətəu-inu iateruh nati kəti iətəm in təuvir pik agin, məmə iəkəhrun Kristo Iesu, Iərməniḡ rəhak. Iəməpəh rəfin ilah o Iesu. Iətakil ilah təhmen e nimənərik məmə iəkəhrun vivi Kristo,

⁹ kəni məmə iəkuol kətiəh itimlau min. Kəni nəmə iəu aru iətalkut məmə iəkətəu=pən Lou, kəni Uhgın təseruhiən iəu məmə iəkəhruahru. Mətəu nəmə iətəhatətə əmə e Kristo, kəni in tətəruh iəu məmə iəkəhruahru. Uhgın tatol əmə iəu iətəmi əhruahru e nəhatətian rəhak.

¹⁰ Iəkolkeikei məmə iəkəhrun təhmīn mīn Kristo, mīne nəsanəniən iətəm Uhgın təmol in təmiəgəh mīn e nimisiən. Kəni iəkolkeikei məmə iəkuva iuəkīr ohni nian iəkətəu nahməiən təhmen e nahməiən iətəm in təmətəu. Kəni iəkolkeikei məmə iəkuva məhmen lan e nimisiən rəhan,

¹¹ kəni e suaru əha, iəkəhrun nələhu-pəniən əskasik rəhak nətəligiən lan məmə, iəu mīn, Uhgın otol iəkəmiəgəh mīn.

Pol təmalkut əskasik məmə in otəhrun təhmīn Kristo

¹² Iəsəniən məmə inos rəkis natimnati mīn əha, kəni məmə e nəmiəgəhiən rəhak əha rəueiu, iəu iəkəhruahru vivi. Kəpə. Mətəu iəmitəu mətalkut pik məmə iəkos maskəlim natimnati mīn əha rəhak, mətəu-inu Kristo Iesu təmitəu iəu kəni

maskəlim tiəkis. Mol iəu rəhan, məmə iəkos natimnati min əha.

¹³ Piak min, iəsəniən məmə inos rəkis natimnati min əha. Kəpə. Mətəu iəu iəkəhmen e suah kəti tətaiu e naiuiən kəti, kəni nati kətiəh əmə iətəm iətalkut ohni, məmə iəkalu e natimnati e nəmtahk, mətalkut pik matos nəmnəhagiən o nati iətəm tətəməhli aupən lak,

¹⁴ kəni təhmen e suah kəti iətəm tətaiu məmə otaupən mos nətəouiən, kəni iəu iətaiu o nosiən nəua nalkutiən rəhak. Kəni nəua nalkutiən əha in nəmiəgəhiən vi e Kristo Iesu iətəm Uhgın təmauin lak məmə iəkos.

¹⁵ Kəni kitah rəfin nətəm kınotəskasik rəkis e nəmiəgəhiən rəhatah, okotəkeikei motaskəlim nətəligiən min əha. Mətəu nəmə itəmah nəuvein nətəligiən rəhatəmah tol pisin e nati u, pəh Uhgın otol tagəhag kəm təmah nətəligiən iətəm təhruahru.

¹⁶ Mətəu nati agın ko məmə kotohtəu=pən suaru iətəm kınotəhrun rəkis.

¹⁷ Piak min, əhuva kətiəh məutohtəu=pən nime i nəhlkək, iətəm iəu inol rəkis nəkotəruh, kəni motəruh mətig nətəm kəutohtəu=pən nime i nəhlkitimah.

¹⁸ Otitəu=pən nime i nəhlkitimah mətəu-inu inəni=pinə rəkis kəm təmah nian tepət, kəni rəueiu nəhu nəhmtək tətaiu ohni məmə, nətəmimi tepət rəhalah naliuəkiən tətəgətun məmə ilah tikimir min rəha nənusiən təuvir rəha Kristo məmə in təmimis e nig kəməluau.

¹⁹ Uhgın otərəkin ilah. Kautətəlig pik əmə e natimnati min tərəh u nikilah tolkeikei. Kəni na-

timnati min əha, in uhgin rəhalah, kəni məutəfəri ilah o noliən natimnati iətəmi tol naulisiən, kəni motəfəri ilah o natimnati rəha nəhue niftəni.

²⁰ Mətəu kitah nətəmi rəha negəu e neai, kəutəhtahnin Iosmiəgəh iətəm otsipən e negəu e neai, u İərməniğ İesu Kristo.

²¹ Kəni in otəuhlin nıpətətah əpəou rəha nəhue niftəni u, kəni mol təhmen e rəha Kristo nian təməmiəgəh e nīmisiən. In otol lanəha e nəsanəniən rəhan iətəm otələhu=pən natimnati rəfin e rəhan narməniğiən.

4

¹ Tol lanəha, rəhak min, otəhtul əskasik lankonu lan e İərməniğ. İəkolkeikei itəmah kəni molkeikei pək məmə iəkeruh min itəmah. Rəhak min nətəmi, nəmiəgəhiən rəhatəmah iətəm təhruahru tatol nīkik tətəgiən, kəni itəmah nəua nalkutiən rəhak iətəm təuvir aɡin.

Pol təməfəri nətəliğiən rəhalah

² İuotə mine Sintike, iəkəni=pinə əskasik kəm təlau məmə nəkuəpəh noliən u məmə nəsuətəliğiən e təlau min, mətəu-inu İərməniğ rəhatəlau pəti.

³ Əuəh, kəni ik min,* iətəm kilau min ik kəmuol uək nuvəh rəkis, iəkolkeikei məmə nəkasiru e pəta mil u, mətəu-inu iəmol pək uək itimahal mil lau. Kəmuasiru lak mətuəni pətiɡəm nanusiən

---

3:19 Rom 16:18   **3:20** Efəs 2:6,19   **3:21** 1Kor 15:28,42-53

4:1 1Təs 2:19-20   * **4:3** Kəruru məmə iətəmi pəh u. Məta ioluək əha kəti rəha Pol, təhmen e Timoti uə Sailəs uə Luk uə suah kəti min.

təuvir rəha Iesu Kristo, itimah Klemən mine piak mīn nəuvein mīn iətəm kəmotasiru e uək. Uhgīn təmətei nərgilah e nauəuə rəha nəmiəgəhiən.

⁴ Otagiən o Iərməniġ nian rəfin. !Kəni iəkəni mīn, otagiən!

⁵ Otol kəm nətəmimi məmə okoteruh məmə itəmah nətəmi rəhatəmah nətəliġiən timətig. Kəni məsotaluiən məmə otəsuvəhiən Iərməniġ titəliġ=pa mīn.

⁶ Nikitəmah təsəhti pikiən natimnati mīn, nati əpnəpīn in nati asoli uə nati əkəku əmə, mətəu e natimnati mīn rəfin, otəfaki=pən əmə kəm Uhgīn o nati itəmah nəkotolkeikei. Kəni nian nəkotəfaki motətapuəh ohni, motəni kəm in məmə nikitəmah tagiən o rəhan nəuviriən.

⁷ Kəni Uhgīn otəfinə kəm təmah nəməlinuiən iətəm iahgin pik tapirəkis nəhruniən rəfin rəha nətəmimi. Kəni nəməlinuiən əha otarməniġ vivi e nikitəmah mine nətəliġiən rəhatəmah mətəu-inu nəutəhatətə e Kristo Iesu.

⁸ Kəni rəueiu piak mīn, otətəliġ e natimnati mīn iətəm tol nīpəhriənīən, iətəm tətəskəlīm nisīaiən, iətəm təhruahru, iətəm nolīən tərah tikə lan, iətəm kitah kotolkeikei, iətəm nərgilah kotəuvir, iətəm kotəuvir pik, iətəm nətəmimi kəutəni-vivi. Otətəliġ e natimnati mīn əha.

⁹ Otol nati nak iətəm iəməgətun itəmah lan, iətəm nəmotos e nəmiəgəhiən rəhatəmah, kəni otol mīn nati nak iətəm iəu iəmāni, kəni otol nati nak nəmotəh=pa lak. Nian nəkotol lanəha, kəni Uhgīn iətəm tətəfinə nəməlinuiən kəm təmah,

otətan itəmah min e nian mīn rəfin.

*Pol nīkin tagiən
o nasiruiən rəhalah*

¹⁰ Nīkik tagiən iətəni-vivi Iərməniḡ mətəu-inu nuvəh nəuветin nəməsotasiruiən lak, mətəu əha rəueiu nikitəmah təhti mīn iəu. Nipəhriənien nəməutətəliḡ pīk lak, mətəu suaru tikə məmə nəkotasirulu.

¹¹ Iəsəniən nati u mətəu-inu natimnati iətəm iəu iəkolkeikei tikə ohniəu, kəpə. Mətəu-inu rəueiu iəkəhrun suaru məmə nīkik tagiən əmə nian rəfin, nati əpnəpīn rəhak natigiən in təuvir uə tərəh.

¹² Iəkəhrun suaru rəha nagiəniən nəmə rəhak natimnati tikə, uə nəmə rəhak natimnati tepət. Inəhrun rəkis suaru oneuən əha e nian rəfin, nəmə nəḡək nauəniən tepət uə təkəku əmə, nəmə rəhak nautə tepət uə təkəku əmə.

¹³ Mətəu-inu Kristo tətəfa rəhan nəsanəniən kəm iəu, kəni iəkəhrun naliuəkiən e nəuviriən uə nərahien.

¹⁴ Mətəu itəmah nəmotol noliən təuvir nian nəmotasirulu e nərahien iətəm iəmatig lan.

¹⁵ Nipəhriənien, itəmah nətəm Filipai nīnotəhrun rəkis məmə nian nəmotətuəuin mətətəu nanušiən təuvir e Iesu Kristo, nian iəmiet imatəmah ikin Masetonia, itəmah əmə u nəmotasirulu e məni. Nīməfaki kəti mīn tikə iətəm təməfa natimnati nəuvein kəm iəu.

¹⁶ Kəni nian iəmuven iuəkir əmə, e taun Təsalonaikə, mətətig əpəha ikin, nəmotahli=pa mīn məni kəm iəu, kəni səniəmə mau kətiəh əmə.

¹⁷ Səniəmə iətəsal e məni məmə nəkotəfa kəm iəu, mətəu iəkolkeikei məmə Uhg̃in oteruh nəuviriən əha kəni mətəou itəmah lan.

¹⁸ İəmos rəfin məni iətəm nəmotahli=pa kəm iəu, kəni in təhmen mapirəkis, mətəu nian Epafrotaetəs təmos natimnati m̃in u muva kəm iəu, rəueiu rəhak natimnati rəfin tepət. Itəmah nəmotəfən nati kəti kəm Uhg̃in təhmen e sakrifais iətəm nəmiəvin təuvir. In tatos əmə, nikin tətagiən ohni.

¹⁹ Kəni Uhg̃in rəhak in otəfinə kəm təmah natimnati rəfin iətəm təhruahru o nəmiəgəhiən rəhatəmah. Kəni rəhan rəfin nəfəniən kəutsipən e rəhan nautə tepət təuvir, kəni məutsipən e Kristo İesu.

²⁰ Pəh nətəmimi rəfin okotisiai Uhg̃in Tatə rəhatah tatuvən mətuvən naunun tikə. Əuəh.

Naunun nəghatiən rəha Pol

²¹ İətəni təuvir kəm təmah rəfin iətəm nəutəhatətə e Kristo İesu. Piatah m̃in, itimah milah u ikinu kəutəni m̃in təuvir kəm təmah.

²² Nətəmimi m̃in rəfin iətəm kəutəhatətə e Kristo İesu, kəutəni=pinə təuvir kəm təmah, kəni ilah m̃in əpəha e nimə rəha Sisə kəutəni təuvir pik kəm təmah.

²³ Pəh İərməniğ İesu Kristo otətuati e rəhan nəuviriən kəm təmah rəfin.

Nauəuə Asim Rəha Uhg̃in Nəmtət̃iən Vi
The New Testament in the Whitesands language of
Tanna Island, Vanuatu
Niutesteman long Nərak, lanwis blong Whitesands
Tanna, Vanuatu

Copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Whitesands

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

913a182a-255f-5344-b6b0-0294ba221e87